Pääesikunta
Operatiivinen osasto
HELSINKI

Muistio

11.4.2016

Puolustusvaliokunnalle

Viite: HE44 /2016 vp - asevelvollisuuslaki, Puolustusvaliokunta 13.4.2016

ASEVELVOLLISUUSLAIN MUUTOS

Johdanto

Toimintaympäristön ja sodankäynnin muutoksen seurauksena Puolustusvoimien sotilaallisen valmiuden joustavan säätelyn tarve on kasvanut. Puolustusvoimien jokapäiväinen tehtävä on riittävän valmiuden ylläpitäminen alueellisen koskemattomuuden valvomiseksi ja turvaamiseksi. Se on osa sotilaallisten uhkien ennaltaehkäisyä. Osana valmiudensäätelyä on tarkasteltu kertausharjoitusjärjestelmän kehittämistä.

Nykyistä joustavammalla järjestelmällä voidaan nopeuttaa välitöntä valmiudennostoa tilanteessa, jossa palkatun henkilöstön ja varusmiesten voimavarat eivät ole riittäviä. Joustavuus mahdollistaa myös paremmin uudenlaisten uhkien ennaltaehkäisyn ja hallinnan tilanteissa, joita ei ole yksiselitteisesti määritelty nykyisessä valmiuslainsäädännössä. Muutos koskee sekä puolustusvoimien että rajavartiolaitoksen joukkoja, jotka puolustusvoimat perustavat. Myös joukkojen perustaminen vaatii aikaa ja ennakointia.

Kertausharjoitusjärjestelmän muutokset:

Asevelvollisuuslain mukaan kertausharjoitusten yksi tarkoitus on sotilaallisen valmiuden joustava kohottaminen. Nykylainsäädännön mukaan kertausharjoitukset on kuitenkin määrättävä vähintään kolme kuukautta ennen harjoituksen alkamista, eli tosiasiallisia mahdollisuuksia hyödyntää kertausharjoituksia nopeaan valmiuden kohottamiseen ei ole.

Tämän vuoksi on nähty tarpeelliseksi, että kolmen kuukauden määräajasta voitaisiin poiketa, **jos 1) harjoituksessa olisi kyse sotilaallisen valmiuden joustavasta kohottamisesta ja 2) Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevä tarve tätä edellyttäisi.** Määräys ko. harjoitukseen voitaisiin esityksen mukaan antaa yksittäisen asevelvollisen osalta enintään 30 päiväksi kerrallaan.

Kyseessä on siis erittäin poikkeuksellinen menettely, joka ei korvaa tavallisia kertausharjoituksia. Kuitenkin vapautus näistä, valmiusperusteella määrätyistä kertausharjoituksista voitaisiin myöntää vain, jos se olisi asevelvollisen perhe- tai taloudellisten olojen taikka ammatin tai elinkeinon harjoittamisen takia välttämätön.

Edellä mainitun lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kertausharjoitusvuorokausien enimmäismäärät kaksinkertaistettaisiin nykyisestä. Reservissä olevien velvollisuus osallistua kertausharjoituksiin tuplataan (miehistö 40->80 vrk, miehistön erityistaitoa ja vaativimpiin miehistötehtäviin koulutetut 75->150 päivää ja aliupseerit, opistoupseerit ja upseerit 100 -> 200 päivää). Valmiuden tehostamisen vuoksi toimeenpantavien kertausharjoitusten vuorokausia ei laskettaisi mukaan enimmäismääriin.